

- Florijn, A. "“Traditioneel” is geen scheldwoord en “communicatief” geen toverwoord. Over pedagogische grammatica’s” in: *Levende Talen* 505, 1995, p. 603-606.
- Hulstijn, J.H., ‘Nieuwe perspectieven voor onderzoek naar het effect van grammatica-onderwijs op verwerving van een vreemde taal’ in: *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen* 6/47, 1988, p. 114-130.
- Kuiken, F. & I. Vedder, ‘Grammatica opnieuw bekeken. Over de rol en aanpak van grammatica in het tweede- en vreemde-taalonderwijs’ in: *Levende Talen* 505, 1995, p. 598-602.
- Kwakernaak, E. ‘Grammatica in het VTO: vernieuwingskansen en -grenzen’ in: *Levende Talen* 505, 1995, p. 592-595.
- Neuner, G., M. Krüger & U. Grewer, *Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht*. Berlin/München, Langenscheidt, 1981.
- Pienemann, M., ‘Learnability and syllabus construction’ in: K. Hyldenstam & M. Pienemann (eds.) *Modelling and assessing second language development*. Clevedon, Multilingual matters, 1985.

Grammatica Nederlands

De komst van de nieuwe spellingregels heeft gevolgen voor de actualiteit van boeken die hier aandacht aan besteden. In dit kader is een herziene versie van de *Prisma Grammatica Nederlands* op de markt verschenen. Ook in didactisch opzicht is de grammatica gewijzigd in vergelijking met de eerste druk uit 1988.

De grammatica is bedoeld als naslagwerk voor wie snel een taalkundig probleem op wil lossen of, bij het leren van een vreemde taal, stuit op onbekende grammaticale begrippen. Ze is ook te gebruiken als cursusboek. *Grammatica Nederlands* wil een begrijpelijk overzicht presenteren van alle grammaticale begrippen in het Nederlandse taalsysteem en de onderlinge samenhang ervan. Hieronder worden ook spellingregels geschaard.

Het boek bevat verder een aantal lijsten: een lijst met de vervoeging van sterke werkwoorden, een lijst met Latijnse grammaticale termen en hun vertaling in het Nederlands (bedoeld als hulpmiddel voor mensen die een vreemde taal leren) en een register.

De beschrijving van het taalsysteem sluit aan bij de aanpak van de traditionele grammatica. De reden die hiervoor gegeven wordt, is dat dit aansluit bij veel leermethodes voor vreemde-talenonderwijs en bij de kennis van de grammatica die gebruikers op school hebben opgedaan.

H. Houët, *Prisma Grammatica Nederlands*. Utrecht, Het Spectrum, 1996. 252 blz. ISBN 90-274-4720-9, f 19,90.

Tweetalig mopjes tappen

Man tegen boekhandelaar:

‘Heeft u het boek “De man als heerser over de vrouw?”’

‘Nee meneer, het spijt me, wij verkopen geen sprookjesboeken!’

Deze mop komt uit een boekje met mopjes in

het Arabisch met daarnaast een vertaling in het Nederlands. Het zou bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden als lees oefening in meertalige klassen in het basisonderwijs.

De Nederlandse humor is vaak van een heel ander genre dan de Arabische. Niet alleen qua stijl- en taalgebruik, maar ook qua onderwerpen en inhoud. Arabische humor is mild, waarbij 'het snappen van de clou' volgens de auteur soms even tijd kost voor een Nederlander. *Mopjes in het Arabisch en het Nederlands* probeert volken door middel van humor bijeen te brengen.

De mopjes zijn door de auteur geselecteerd en vertaald uit de Saoedische krant 'Het Mid-den Oosten' (*Asharq Al Awsat*). Ze zijn gepubliceerd in Modern Standaard Arabisch.

M. Swakhoven, *Mopjes in het Arabisch en het Nederlands. Lach naar de wereld, dan lacht de wereld naar jou*. Roermond, De Vleermuis, 1996. 55 blz. ISBN 90-71151-61-1, f 19,95.

Lezen op school en in het gezin

Het is slecht gesteld met het lezen in Nederland, zo blijkt uit diverse onderzoeksgegevens. In steeds grotere mate lijkt het lezen te worden teruggedrongen door andere media, in het bijzonder door de televisie. Bovendien is het leesniveau van Nederlandse kinderen in vergelijking tot hun leeftijdsgenoten in andere ontwikkelde landen laag. Het is de vraag hoe de afname van lezen als vrijetijdsbesteding en de gebrekkige leesvaardigheid van veel leerlingen kan worden tegengegaan.

'Lezen op school en in het gezin' bevat artikelen van verschillende auteurs die hun licht laten schijnen op deze problematiek. De inhoud van het grootste deel van de bijdragen is eerder gepresenteerd op een studiedag in Tilburg met als titel 'Lezen op school en in het gezin'. De bundel levert een overzicht op van onderzoeksbevindingen, activiteiten, initiatieven en ideeën over leesvaardigheid en leesbevordering.

In de verschillende delen wordt de problematiek van leesbevordering op school en in het gezin nader verkend. Allereerst komen theoretische achtergronden van leesbevordering aan bod. Het tweede deel beschrijft enkele projecten op het terrein van de voor- en vroegschoolse ontwikkeling van geletterdheid.

Deel drie gaat in op leesbevorderingsprojecten in het basisonderwijs. Tot slot passeren enkele projecten over leesbevordering in het voortgezet onderwijs de revue.

L. Verhoeven & A. Wald, *Lezen op school en in het gezin*. Delft, Eburon, 1995. 212 blz. ISBN 90-5166-492-3, f 34,50.

BV Taal deel 2

Het tweede deel van *BV Taal* is verschenen. *BV Taal* is een methode Nederlands voor de basisvorming in het VBO/MAVO. Naast het basisvormingsprogramma is er veel aandacht voor woordenschat, formuleervaardigheden en schoolse taalvaardigheden. Daardoor, en omdat de lessen zoveel mogelijk vanuit een intercultureel perspectief worden gepresenteerd, is de methode bijzonder geschikt voor onderwijs aan klassen waarin leerlingen met verschillende talige en culturele achtergronden zitten.

Met de eerste drie delen van *BV Taal* worden de doelen van de basisvorming bereikt, het vierde deel bereidt voor op het examen.

In *BV Taal* wordt elke vaardigheid stapsgewijs en sterk gestructureerd opgebouwd. Een les bevat altijd de volgende onderdelen. In een korte inleiding wordt het doel van de les duidelijk gemaakt. Daarna volgen opdrachten en stukjes uitleg. In de stukjes 'om te onthouden' wordt de belangrijkste theorie bondig geformuleerd. In de les staan verwijzingen naar opdrachten in het oefenboek. Aan het eind van bijna elke les zijn differentiatieopdrachten opgenomen.

De strategieën die in *BV Taal* worden aangeleerd staan op stappenplannen (bijvoorbeeld voor woordenschat, lezen en schrijven). Deze stappenplannen zijn ook verkrijgbaar op posters. Docenten van andere vakken kunnen zodoende aansluiten bij wat bij het vak Nederlands wordt aangeleerd.

BV Taal bestaat verder uit software voor extra oefening op het gebied van woordenschat, een videoband met fragmenten die gebruikt worden in de lessen spreken en luisteren, verhalen en taalbeschouwing, een boek met kopieerbladen en toetsen en een docentenhandleiding.

Kemna, S. e.a., *BV Taal 2. Methode Nederlands*

voor VBO/MAVO. Groningen, Wolters-Noordhoff, 1995. Basisboek 2 216 blz. ISBN 90-01-46772-5, f 42,00. Oefenboek 2 218 blz. ISBN 90-01-46773-3 f 31,50. Totaalpakket f 839,50.

Een kijk op de wereld

In *Een kijk op de wereld. Intercultureel leesonderwijs* wordt een brede opvatting van intercultureel onderwijs gehanteerd. Doel van intercultureel (literatuur-)onderwijs is mensen bewust te maken van hun eigen culturele normen en waarden en de veranderlijkheid ervan. Het brengt leerlingen bovendien in contact met houdingen, waarden en instituten van andere culturen.

Een kijk op de wereld, een lees-, les- en naslagwerk, biedt een schat aan informatie over de literatuur en de cultuur in herkomstlanden van allochtonen, zoals Marokko, Turkije, Suriname en het Caraïbisch gebied. In zes hoofdstukken beschrijft een aantal deskundigen de historische ontwikkeling van die literatuur, de plaats van de jeugdliteratuur daar en de huidige stand van zaken. Vervolgens wordt in het hoofdstuk 'Migranten een leesbedreigde groep' verslag gedaan van een onderzoek naar het leesgedrag van Turkse, Italiaanse en Marokkaanse migrantenkinderen in Vlaanderen.

Voor leraren in het voortgezet onderwijs is een aantal didactische suggesties opgenomen voor het werken met interculturele literatuur. Vervolgens geeft een uitgebreide bibliografie met meer dan 150 titels een overzicht van literatuur met een intercultureel karakter, zoals boeken die zich afspelen in herkomstlanden en door migranten geschreven werk. In de bibliografie zijn ook titels opgenomen uit de Nederlandse, Vlaamse, Engelse, Duitse en Franse literatuur, waarin andere culturen een rol spelen. Per titel wordt een korte inhoudsomschrijving en de moeilijkheidsgraad gegeven. Tenslotte bevat het boek een secundaire bibliografie en een auteursregister.

Hawinkels, K. (red.), *Een kijk op de wereld. Intercultureel leesonderwijs*. Den Haag/Leuven, NBILC/Dauidsfonds/Infodok, 1995. 176 blz. ISBN 90-5483-090-5 f 49,50.

Over elkaars schouders

Op 11 mei 1996 werd de poëziekijktocht *Over elkaars schouders* gepresenteerd in het Tropenmuseum. De kijktocht heeft de vorm van een poëziebundel waarin 36 gedichten van 24 dichters zijn opgenomen. Alle gedichten zijn geïnspireerd op een voorwerp uit de vaste collectie van het Tropenmuseum. Met elkaar geven ze een persoonlijke kijk op de tentoongestelde objecten en nodigen ze uit om met de ogen van een ander de beelden te zien. Het idee voor deze uitgave komt voort uit de workshops Gedichten Schrijven die Kathinka van Dorp sinds twee jaar in het Tropenmuseum verzorgt.

De kijktocht is geïllustreerd met lijntekeningen van Lena Getrouw, die op een eigen wijze nieuwsgierigheid wekken naar de beelden. Samen met de plattegronden in de bundel wijzen de tekeningen de bezoeker de weg in het museum.

De poëziekijktocht is in eerste instantie bedoeld voor de bezoekers van het Tropenmuseum (individueel en in groepen) en beoogt hen aan te zetten tot een persoonlijke interpretatie van de tentoongestelde objecten. Mede dankzij de tekeningen is de kijktocht ook als een zelfstandige poëziebundel te lezen buiten het museum.

De meeste kijktochten en rondleidingen in (volkenkundige) musea beperken zich tot het weergeven van 'objectieve' gegevens over voorwerpen, waarbij het voorwerp en de makers/gebruikers centraal staan. Met de poëziekijktocht wil het Tropenmuseum nieuwe wegen op het gebied van publieksbegeleiding verkennen: in *Over elkaars schouder* worden bezoekers uitgenodigd over de schouder van een andere bezoeker mee te kijken en worden zij aangemoedigd ook zelf te verwoorden wat een voorwerp hen zegt.

Kathinka van Dorp (samenstelling.), *Over elkaars schouders*. Amsterdam, KIT publications, 1996. ISBN 90-6832-263-X, f 12,50.

De poëziebundel is te koop in de winkel van het Tropenmuseum of door overmaking van f 16,50 op giro 4938086 van St. EduCambio te Amsterdam.